

Målnummer:	UM4647-11	Avdelning:	1
Avgörandedatum:	2011-12-05		
Rubrik:	Ett beslut om att det finns särskilda skäl att ange mer än ett land till vilket en utlänning ska avvisas eller utvisas ska föregås av en omsorgsfull utredning. Återförvisning av mål till Migrationsverket för förnyad prövning har skett när sådan utredning tagits fram först hos Migrationsöverdomstolen.		
Lagrum:	8 kap. 18 § utlänningslagen (2005:716)		
Rättsfall:	<ul style="list-style-type: none">• MIG 2008:40• MIG 2011:5• MIG 2011:15		

REFERAT

Bröderna A och B reste enligt egna uppgifter in i Sverige den 5 februari 2010 och ansökte om asyl den 15 februari 2010. De uppgav att de var födda i Förenade Arabemiraten och att de hade bott där fram till år 2005 då de flyttade till Gaza. Till stöd för ansökningarna om asyl åberopade de i huvudsak att de var statslösa palestinier från Gaza, att de inte hade varit registrerade där och att Hamas försökt rekrytera dem och anklagat dem för att vara spioner.

Till styrkande av sina identiteter gav A och B in bl.a. palestinska resedokument utfärdade i Ramallah i januari 2010; s.k. 00-pass.

Migrationsverket beslutade den 3 december 2010 att avslå A:s och B:s ansökningar om uppehålls- och arbetstillstånd m.m. och att utvisa dem. I besluten fann Migrationsverket att de inte hade gjort sin hemvist sannolik, varför deras behov av skydd inte prövades mot de palestinska områdena, Gaza. Migrationsverket fann också att då A och B uppgett att de var födda i Förenade Arabemiraten och hade vistats där med uppehållstillstånd fram till år 2005, det inte kunde uteslutas att de fortfarande kunde ha uppehållstillstånd där, eller t.o.m. vara medborgare i det landet, varför deras behov av skydd skulle prövas mot det landet. Slutligen fann Migrationsverket att det fanns anledning att bedöma asylansökningarna även mot Libanon, Jordanien och Syrien med motiveringen att det var allmänt känt att palestinier lever i dessa länder. Eftersom Migrationsverket fann att A och B inte hade behov av skydd förordnade verket att utvisningarna skulle verkställas genom att A och B reste till Förenade Arabemiraten, Jordanien, Libanon eller Syrien, om de inte visade att något annat land kunde ta emot dem.

A och B överklagade besluten till migrationsdomstolen och vidhöll vad de tidigare anfört samt tillade bl.a. följande. Migrationsverket har beslutat att utvisa dem till Förenade Arabemiraten, Jordanien, Libanon eller Syrien; de tre sistnämnda länderna med hänsyn till att det är allmänt känt att palestinier lever i dessa länder. Det har inte framkommit något i ärendena som antyder att de har någon anknytning till dessa länder. Det finns därför inte sådana särskilda skäl som medför att de får utvisas till mer än ett land.

Migrationsverket bestred bifall till överklagandena.

Förvaltningsrätten i Malmö, migrationsdomstolen (2011-05-10, ordförande Liljeqvist samt tre nämndemän), som höll muntlig förhandling i målen, avslog överklagandena och anförde bl.a. följande. A och B har genom den skriftliga

bevisningen och sina berättelser inte gjort sannolikt att de haft sin hemvist i Gaza. Med hänsyn till att bröderna är födda och har bott i Förenade Arabemiraten fram till i vart fall år 2005, anser domstolen att det finns skäl att pröva ansökningarna mot detta land. Eftersom A och B själva uppger att de inte har haft sin hemvist i Förenade Arabemiraten efter år 2005, och då det inte finns några bevis för motsatsen, anser domstolen att det finns särskilda skäl för att pröva ansökningarna mot mer än ett land. Migrationsverket har haft fog för att pröva ansökningarna mot de i besluten angivna länderna. Också domstolen prövar därför "målen" mot dessa länder. A och B har inte åberopat några asylskäl mot de angivna länderna och kan därför inte anses ha något skyddsbehov i förhållande till dem.

A och B överklagade migrationsdomstolens dom till Migrationsöverdomstolen och yrkade i första hand att domstolen skulle återförvisa målen för förnyad handläggning. I andra hand yrkade de att Migrationsöverdomstolen skulle bevilja dem uppehållstillstånd samt flyktningstatusförklaring och resedokument. I sista hand yrkade de att Migrationsöverdomstolen skulle bevilja dem alternativ skyddsstatusförklaring. Till stöd för överklagandena anförde de, utöver vad de åberopat för att de skulle anses ha gjort sin hemvist i Gaza sannolik, att de inte hade någon anknytning till Förenade Arabemiraten, Jordanien, Libanon eller Syrien.

Efter att Migrationsöverdomstolen förelagt Migrationsverket att yttra sig i målen föranstaltade verket om språkanalyser och kunskapskontroller. Verket anförde därefter bl.a. följande.

Migrationsverket bestrider bifall till överklagandena och yrkandena om återförvisning och vidhåller sin tidigare inställning att A och B inte har gjort sannolikt att de har hemvist i Gaza. Av de genomförda språkanalyserna framgår att de har sin språkliga bakgrund i Gaza. Deras dialekt talas även av palestinier från Gazaremsan bosatta utomlands. Vidare framgår att det är vanligt bland palestinier att behålla sin ursprungliga dialekt även om bosättning sker utomlands. Språkanalyserna motsäger således inte Migrationsverkets inställning.

Kammarrätten i Stockholm, Migrationsöverdomstolen (2011-12-05, Trägård, Lindqvist, referent, och Aldestam), yttrade:

I målen har uppkommit fråga om utvisning av asylsökande till flera länder. Migrationsöverdomstolen finner därför skäl att inledningsvis erinra om tillämpligt lagrum och den praxis som finns avseende sådana bedömningar.

Enligt 8 kap. 18 § första stycket utlänningslagen (2005:716) ska i beslut om avvisning eller utvisning som meddelas av Migrationsverket, en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen anges till vilket land utlännningen ska avvisas eller utvisas. Enligt lagrummets andra stycke får, om det finns särskilda skäl, mer än ett land anges i beslutet.

I förarbetena till lagrummet uttalar regeringen bl.a. följande. Huvudprincipen bör vara att utlännningen ska avvisas eller utvisas till sitt hemland eller till det land från vilket han eller hon kom till Sverige. Det kan finnas situationer när andra länder är tänkbara att avvisa eller utvisa en utlänning till. Utlännningen kan exempelvis ha dubbla medborgarskap eller ha uppehållstillstånd i ett annat land än hemlandet och dessa länder kan vara möjliga verkställighetsländer. Vidare kan utlännningen vara gift med någon från ett annat land eller ha annan familjeanknytning till ett land där mottagande av personen skulle kunna ske. Utlännningen kan dessutom av annan orsak vilja åka till ett land där han eller hon visar att mottagande kan ske. Möjligheten att anvisa fler än två länder torde dock ytterst sällan komma i fråga. (Prop. 2003/04:50 s. 30.)

Migrationsöverdomstolen har i avgörandena MIG 2008:40 och MIG 2011:5

uttalat sig om möjligheterna att anvisa mer än ett land dit verkställighet kan ske. I sistnämnda avgörande anförde domstolen bl.a. följande.

"Redan av ordalydelsen i 8 kap. 18 § andra stycket utlänningslagen följer att restriktivitet bör iakttas vid angivande av mer än ett land till vilket utlännningen ska utvisas genom att ett krav på särskilda skäl är uppställt. Att därvid låta enbart etnicitet och modersmål spela en avgörande roll torde enligt Migrationsöverdomstolen inte vara förenligt med utgångspunkten att en avvisning eller utvisning bör ske till ett land till vilket utlännningen har anknytning. En sådan ordning skulle få till följd att utlännningen skulle kunna avvisas eller utvisas till ett land i vilket denne aldrig vare sig bott eller vistats och inte heller i övrigt har någon anknytning till. Enligt Migrationsöverdomstolen bör utgångspunkten således vara att etnicitet och modersmål inte ensamt kan utgöra särskilda skäl att ange mer än ett land till vilket utlännningen ska avvisas eller utvisas."

Migrationsverket och migrationsdomstolen har som motivering till att det ansetts föreligga särskilda skäl för att ange flera länder till vilka A och B ska utvisas uppgett "att det är allmänt känt att palestinier lever i Libanon, Jordanien och Syrien". Att det skulle finnas annat som pekar på att A och B har anknytning till dessa länder utöver denna svepande formulerade omständighet har inte ens påståtts av underinstanserna. Även om Migrationsöverdomstolen har viss förståelse för att det kan vara svårt att fastställa till vilket eller vilka länder en utlännning kan utvisas, finner domstolen det anmärkningsvärt att underinstanserna i strid med gällande lag och praxis förordnat om utvisning till aktuella länder på sätt som skett. Redan av detta skäl vore det motiverat att undanröja förordnandena om utvisning till Libanon, Jordanien och Syrien.

Det finns emellertid anledning att även ytterligare kommentera Migrationsverkets handläggning av nu aktuella ärenden.

När Migrationsverket fattade sina beslut den 3 december 2010 måste verket ha ansett att ärendena varit tillfredsställande utredda och klara för avgörande. Någon ytterligare utredning har verket heller inte vidtagit under den tid som målen legat hos migrationsdomstolen. Det är först när Migrationsöverdomstolen meddelat prövningstillstånd i målen och begärt in yttrande från Migrationsverket som verket har föranställt om språkanalyser och kunskapskontroller för att som verket självt uttryckt det "ta ny ställning till vilka länder klagandena ska provas mot".

Som Migrationsöverdomstolen påtalat i bl.a. MIG 2011:15 har Migrationsverket ett tämligen långtgående utredningsansvar i ett ärende som rör en ansökan om asyl. Till detta kommer de upprepade gånger då regeringen understrukit att tyngdpunkten i asylprocessen ska ligga i första instans (se t.ex. prop. 2004/05:170 s. 153 ff.). Att mot denna bakgrund först när frågan om uppehållstillstånd ska provas i sista instans, företa en sådan grundläggande utredning som språk- och kunskapsanalys för att kunna bedöma mot vilket eller vilka länder en ansökan om asyl ska provas, tyder enligt Migrationsöverdomstolens mening på att Migrationsverket i vart fall inte vid tidpunkten för sitt yttrande till Migrationsöverdomstolen funnit beslutsunderlaget vara tillräckligt.

En materiell prövning av om förutsättningarna för uppehållstillstånd är uppfyllda skulle innebära att Migrationsöverdomstolen som första och enda instans skulle värdera det material som Migrationsverket kompletterat utredningen i målen med. Även om det inte föreligger hinder för ett sådant förfarande, finner Migrationsöverdomstolen inte skäl att i förevarande mål hantera den uppkomna situationen på sådant sätt. Underinstansernas avgöranden ska därför undanröjas, utom vad avser ersättning till det offentliga biträdet, och målen visas åter till Migrationsverket för förnyad prövning.

Migrationsöverdomstolens avgörande. Migrationsöverdomstolen undanröjer underinstansernas avgöranden, utom såvitt avser ersättning till det offentliga biträdet, och visar målen åter till Migrationsverket för ny handläggning.

Sökord: Avlägsnandebeslut; Avvisning; Flera länder; Mer än ett land; Särskilda skäl; Utvisning; Verkställighetsländer

Litteratur: Prop. 2003/04:50 s. 30; Prop 2004/05:170 s. 153 ff.
